

Katarzyna JAKUBOWSKA-KRAWCZYK¹

Uniwersytet Warszawski
ORCID 0000-0002-6281-7011

Paulina OLECHOWSKA²

Uniwersytet Warszawski
ORCID 0000-0003-1375-8921

65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Dyskusje literaturoznawczo- kulturoznawcze. Sprawozdanie

W dniach 28–29 maja 2018 roku Katedra Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego świętowała swoje 65-lecie. Jest to najstarsza tego typu jednostka na świecie znajdująca się poza granicami Ukrainy. Jako najstarszy ośrodek studiów ukrainistycznych w Polsce kontynuuje tradycje przedwojenne, związane z pracą na naszej uczelni uczonych ukraińskich, m. in. prof. Iwana Ohienki – teologa, językoznawcy i historyka kultury, prof. Romana Smal-Stockiego – językoznawcy, dyplomaty i polityka oraz prof. Myrona Korduby – historyka. Zorganizowaną z tej okazji konferencję otworzyli: kierownik Katedry dr hab. Irena Mytnik, Ambasador Ukrainy w Polsce Andrij Deszczyca oraz Przewodniczący Wydziału Lingwistyki Stosowanej dr hab. Svitlana Romaniuk.

W pierwszym referacie dr hab. Irena Mytnik zaprezentowała historię oraz obecnie prowadzone w Katedrze badania z zakresu ukraińskiego językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. Szczegółowo omówiła naukowe i popularyzatorskie dokonania jej pracowników w ciągu ostatnich pięciu lat. Podsumowując

¹ Katarzyna Jakubowska-Krawczyk – literaturoznawca, kulturoznawca, dr, adiunkt w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, k.jakubowska@uw.edu.pl

² Paulina Olechowska – literaturoznawca, dr, adiunkt w grupie pracowników dydaktycznych w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, p.olechowska@uw.edu.pl

swoje wystąpienie, stwierdziła: „Katedra Ukrainistyki wczoraj i dziś to ludzie przez lata budujący jej wizerunek. Wszystkim należą się słowa uznania i wdzięczności. Zarówno tym, którzy przed laty wyznaczyli kierunek jej rozwoju, jak też obecnym, których zaangażowanie i nieoceniony wysiłek zaowocował tak bogatym dorobkiem naukowym oraz działalnością dydaktyczno-popularyzatorską, kształtowaniem kolejnych pokoleń ukrainistów, uczestników dobrze rozumianego partnerstwa polsko-ukraińskiego”³. Profesor Stefan Kozak – wieloletni kierownik Katedry – przeanalizował wpływ misji Cyryla i Metodego na kształtowanie się ukraińskiej kultury. Uzasadnił, w jaki sposób odważne i imponujące dzieło chrystianizacji wpłynęło na obecność wartości chrześcijańskich i bogactwo treści biblijnych w ukraińskiej kulturze. Bp prof. Michał Janocha omówił działalność Andrija Szeptyckiego na rzecz rozwoju sztuki. Przeanalizował fascynację metropolity zarówno sztuką zachodnią, jak i wschodnią. Badacz szczególnie skoncentrował się na związkach Szeptyckiego z dwoma artystami: Ołeksą Nowakiwskim i Adamem Chmielowskim. Niezwykle interesujące były badania dotyczące wspomnień o bł. bracie Albercie.

Sesje poświęcone literaturze dotyczyły obecności pojęcia *sacrum* w ukraińskiej twórczości. Sesję pierwszą poprowadzili: prof. Walentyna Sobol z Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. Stepan Chorob z Uniwersytetu im. Wasyla Stefanyka w Iwanofrankowsku. Jako pierwszy wystąpił prof. Roman Hołod z Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. W. Stefanyka z referatem *Франко і Церква (Чи всі дорогу ведуть до Храму?)*. Analizę kategorii *sacrum* w dramaturgii Hryhora Łużnyckoho przedstawił prof. Stepan Chorob. Badacz omówił podział tematyczny dramatycznej twórczości artysty. Zwrócił uwagę na elementy sakralne wpływające na treść dramatów. Do tych elementów zaliczył m.in. inspiracje Starym Testamentem, chrześcijańską tradycją, wpływ obrzędów liturgicznych.⁴ Prof. Ludmiła Siryk z Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej wystąpiła z referatem *Християнська традиція в українській поезії класицистичного типу*, w którym omówiła motywy biblijne oraz ich poetyckie transformacje obecne w ukraińskiej elitarniej poezji. Zwróciła uwagę na uniwersalny wymiar nawiązań do Starego i Nowego Testamentu, wpisujący ukraińską poezję w kontekst światowy. Referat prof. Walentyny Sobol z Uniwersytetu Warszawskiego *Oleksandr Koszyc (1875-1944) – absolwent Duchownej Akademii Kijowskiej* był poświęcony analizie źródeł muzyki światowej sławy dyrygenta, kompozytora, etnografa, memuarysty. W referacie

³ 65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018, s. 23. O Katedrze Ukrainistyki pisały także M. Zambrzycka, *Didaktika ukraińskoi movi. Ogląd pidručnikiv Kafedri ukrainistiki Varšavs'kogo universitetu* [v:] „Naukovij časopis Nacional'nogo pedagogičnogo universitetu im. Dragomanova”, 13, 2017, s. 59-62 oraz S. Romaniuk, *Ukrainistika u Varšavs'komu universiteti – tradiciâ v nogu z sučasnistû* [v:] *Ukrainistika na Sveučilištu u Zagrebu: 20 godina / Ukrainistika v Zagrebs'komu universiteti: 20 rokiv*, uporâd. Ž. Čelić, T. Fuderer, Zagreb 2017, s. 325-332.

⁴ S. Chorob, *Korelaciâ kategorii sacrum u dramaturgii Grigora Lužnic'kogo* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 49-60.

dokonano analizy ego-dokumentów Koszyca odnalezionych w Winnipeg w archiwum Ukrainian Cultural and Educational Centre. „Ego-dokumenty Aleksandra Koszyca to zbiór tekstów źródłowych, których nie sposób przecenić. Wiele zawartych w nich kwestii wciąż czeka na dalsze badania naukowe.”⁵ – podsumowała swoje rozważania prof. W. Sobol.

Przemyślenia dotyczące koncepcji *prasłowa* w poezji Bohdana Ihora Antonycza przedstawiła dr hab. Lidia Stefanowska (Uniwersytet Warszawski). Badaczka zwróciła uwagę, że mityczną rzeczywistość w poezji Antonycza symbolizuje: *Prasłowo*. Poeta poszukuje go na różne sposoby: albo zagłębiając się „do dna ziemi // i do dna cupkoho słowa”, albo przy pomocy magicznego działania rytmu i muzyki, albo też przez epifaniczną ekstazę. Dr Anna Choma-Suwała z Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w wystąpieniu *Sacrum w Czechowiczowskich tłumaczeniach poezji Pawła Tyczyny* zwróciła uwagę na motywy i symbole religijne w spolszczonych przez Józefa Czechowicza wierszach Tyczyny. Przeanalizowała przyczyny translatorskich wyborów lubelskiego poety oraz dobór strategii tłumaczeniowych. Dr Paulina Olechowska omówiła kategorię *sacrum* w prozie Oksany Zabużko, zwracając uwagę na fakt, że cechy właściwe tej kategorii w poszczególnych utworach (między innymi *Badania terenowe nad ukraińskim seksem* oraz *Dziewczynki*) przejmuje ciało⁶.

W sesji drugiej, poprowadzonej przez prof. Ludmiłę Siryk, jako pierwszy zabrał głos dr Albert Nowacki z KUL, który analizował przestrzenie *sacrum* w „wołyńskiej” twórczości Wołodymyra Lisa: m.in. *Століття Якова, Соло для Соломії, Діва млинниця* itp. „Swoją popularność [Wołodymyr Lys] zawdzięcza m.in. wykorzystaniu w twórczości takich gatunków literackich jak chociażby saga rodzinna czy powieść historyczna oraz sposobom konstruowania bohaterów, kreując je na postaci oryginalne, autentyczne, a przez to niezwykle wiarygodne”⁷ – stwierdził badacz. Odwołując się do kategorii *sacrum* Mircei Eliadego, a także pism Józefa Tischnera, omówił konstrukcje przestrzeni Wołynia, próby ocalenia ginącego świata, tradycji, folkloru itp. Przeanalizował zarówno warstwę leksykalną, jak i symboliczno-treściową utworów. Dr Hałyna Żukowska z Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki przedstawiła swoje badania dotyczące literackiego dyskursu Marii Matios. Skoncentrowała się na sferze *sacrum* – „kordiocentryzmie”. Zwróciła szczególną uwagę na tematykę konstruowania przez pisarkę losów

⁵ Myśl tę badaczka wyraziła też w artykule *Ego-documentation of the graduate of the Kyiv Mohyla academy (From the Archive of Alexander and Tetyana Koschitz)* [w:] *Materialy Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi «Ad fontes – Do dzherel» do 400-yi richnytsi zasnuvannya Kyievo-Mohylans’Koyi akademiyi. 12-14 zhovtnya 2015 r.*, za red. N. Yakovenko, Kyiv 2016, s. 177-188.

⁶ Zob. także P. Olechowska, *Fenomen ciała w wybranych współczesnych utworach ukraińskich* [w:] *Kreatywność w nauce, sztuce i kulturze*, pod red. H. Chałacińskiej i B. Waligórskiej-Olejniczak, Poznań 2014, s. s. 287-297.

⁷ A. Nowacki, *Przestrzenie sacrum w „Trylogii Wołyńskiej” Wołodymyra Lysa* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 110.

bohaterów pozytywnych i negatywnych. Kolejne dwa referaty dotyczyły literatury emigracyjnej. Dr Łarysa Jołkina, z Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. M. Drachomanowa, przedstawiła referat *Язичницький світ очима християнина: фокалізація часопростору в повісті Р. Володимира „Андрій Первозванний”*. Wystąpienie dotyczyło mało znanej twórczości Romana Kuchara (piszącego pod pseudonimem) – który jest znanym w Stanach Zjednoczonych ukraińskim publicystą, krytykiem literackim i muzycznym, naukowcem i śpiewakiem operowym – i było bardzo ciekawym uzupełnieniem zagadnień poruszanych w trakcie konferencji. Z kolei doc. dr Tatiana Szadrina z Zaporoskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego skupiła się na twórczości współczesnych pisarzy kanadyjskich ukraińskiego pochodzenia. Przeanalizowała występującą w ich literaturze kategorię *sacrum narodowego*. Podjęła również kwestie związane z, wyłaniającą się z tekstów, konstrukcją tożsamości pisarzy, a także z pytaniami o identyfikację narodową, w tym stosunek do „ukraińskości” pokolenia rodziców.

Prace sekcji: Religia i kultura skoncentrowały się przede wszystkim na powiązaniach religii, narodu, cerkwi i sztuki. Niezwykle ciekawa była możliwość przyjrzenia się różnym poziomom relacji pomiędzy tymi elementami na przestrzeni bez mała czterech wieków. Dr Irena Wodzianowska z KUL przedstawiła referat pt. *Wystrój wewnątrz cerkwi grekokatolickich XVII wieku na Braclawszczyźnie*. Badaczka historii kościoła zarysowała niezwykle interesującą specyfikę społeczną, religijną, narodowościową i kulturową tej ziemi i na tym tle zaprezentowała badania bazujące przede wszystkim na analizie ksiąg z wizytacji duszpasterskich, pozwalające na odtworzenie wyglądu nieistniejących już cerkwi. Po przejęciu tych obiektów sakralnych przez patriarchat moskiewski zostały z nich usunięte elementy charakterystyczne dla kultury lokalnej, jak np. powszechnie występujące wizerunki Matki Boskiej Częstochowskiej. Badaczka zrekonstruowała wygląd typowych trójrzędowych ikonostasów, a także przedstawiła dyskusję, jakie są prowadzone nad innymi elementami, np. rusznykami. Dr hab. Irena Mytnik zaprezentowała specyfikę modlitwy Jezusowej w tradycji kościoła wschodniego i zachodniego. „Pragnienia każdej duszy były i pozostają wciąż te same: życia w bliskości, w zjednoczeniu z Tym, który dał jej życie, stworzył na swój wzór i podobieństwo.”⁸ – podkreśliła prelegentka. Podczas wystąpienia omówiła źródła biblijne, tradycję egipską oraz teksty *Opowieści Pielgrzyma*. Badaczka ilustrowała powiązania tej modlitwy z ikonami, szczególnie z ikoną Chrystusa św. Cizy. Przedstawiła postać św. Paicjusza Wieliczkowskiego, a także kontynuatorów tradycji modlitwy serca i modlitwy kontemplacyjnej we współczesnej Ukrainie. Prof. Halyna Maciuk, z Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Narodowego im. I. Franki, zaprezentowała niezwykle ciekawy referat analizujący losy cerkwi w państwie radzieckim. „Взаємодія мови та церкви, одна з ознак духовного життя суспільства,

⁸ I. Mytnik, *Modlitwa Jezusowa jako dziedzictwo duchowe Polaków i Ukraińców* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 106.

ілюструє реалізацію суспільних функцій мови, формування національної та religijnoji identyčnostej, perebiğ miğkulturnoj komunikacii, зміст ideologii ta inšii osoblyvosti movnoji situacii ta movnoji polityky.”⁹ – zaznaczyła na wstępie badaczka. Odwołując się do metodologii socjolingwistyki, zaprezentowała analizę tekstów związaną z szeroko pojętą tematyką cerkiewną lat 20 i 30. XX w. Profesor analizowała zagadnienia związane z „ucerkovlnnieniem” języka ukraińskiego oraz z relacjami: władza – cerkiew – wierni. W swoich badaniach wykoryzstała nowe źróđła, które nie zostały wprowadzone w kontekst językoznawczy. Słuchacze mieli również okazję poznać tragiczne, i mówiące wiele o historii tamtych czasów, losy Ukraińskiej Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej. Dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk omówiła nowe tendencje ukraińskiej ikonografii w kontekście kulturowym. Skoncentrowała się na powiązaniach sztuki sakralnej z ukraińską tożsamością. Przeanalizowała teksty teoretyczne Karła Zwiryńskiego – osoby spełniającej rolę pośrednika między sztuką lat 20. i 60., a nawet 90. i współczesnych. Przedstawiła jego działalność dydaktyczną, zarówno w podziemnej szkole założonej przez Zwiryńskiego (1959-1969), jak i tworzonej przez niego w latach 90-tych szkole ikonopisania przy klasztorze o. Studytów we Lwowie, a potem wraz z Romanem Wasylykiem Katedrze Sztuki Sakralnej¹⁰. Zaprezentowała wprowadzanie we współczesnej ikonie tematyki narodowej poprzez przedstawienie ukraińskich świętych XX wieku, tych beatyfikowanych oraz uznanych za świętych przez naród, np. poległych na Majdanie.

Konferencję zakończył referat ks. Arkadiusza Trochanowskiego z Parafii Greckokatolickiej w Wałczu pw. Podwyższenia Krzyża Pańskiego *Wygnani, ale z poczuciem własnej tożsamości. Przykład parafii greckokatolickiej w Wałczu*. Badacz przedstawił w nim historię odradzania się życia religijnego i społeczno-kulturowego w Wałczu i okolicach po przybyciu tam Ukraińców w ramach wysiedleń akcji „Wisła”. Prześledził kolejne jego etapy. Omówił poczynania księży i działaczy kultury a także specyfikę ukraińskiej świadomości narodowej mieszkańców tych ziem.

Konferencja okazała się niezwykle inspirującym spotkaniem badaczy z Polski i Ukrainy. Rozważania nad problematyką duchowości chrześcijańskiej oraz roli tradycji chrześcijańskiej w kulturze, sztuce, literaturze i języku Ukrainy dotyczyły epok wcześniejszych, ale także współczesności. Prelegenci podjęli tematy otwierające nowe perspektywy badań, niewątpliwie warte kontynuowania. W trakcie ciekawych, a niekiedy burzliwych dyskusji, wyłoniły się nowe idee, dotyczące np. transformacji paradygmatu pojęć związanych ze sferą *sacrum* jako pojęciem należącym do

⁹ H. Matsyuk, *Pravoslavizaciâ âk suspil'nij fenomen ta kategoriâ istoričnoji sociolingvistiki* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 23.

¹⁰ Por. K. Jakubowska-Krawczyk, K. Jakubowska-Krawczyk, *Od ikony ludowej do abstrakcji* [w:] *Nowa ikona*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, M. Sory, Warszawa 2018, s. 41-44, a także K. Jakubowska-Krawczyk *Wymiar społeczno polityczny współczesnej ukraińskiej sztuki sakralnej* [w:] *Ukrainistyka: mynulosť, pryztomnosť, budoucnosť III. Literatura a kultura*, Brno 2015, s. 567-574 i in.

kultury oraz teologii. Konferencja z okazji 65-lecia Katedry Ukrainistyki WLS UW była wyjątkowym wydarzeniem naukowym.

10 czerwca 2009 roku odbyła się konferencja naukowa *Ukraińskie światy dzieciństwa i młodości*, której organizatorem była Pracownia Badań nad Ukraińską Tożsamością. Referaty inauguracyjne wygłosiły prof. Halina Korbicz oraz prof. Walentyna Sobol. Prof. Korbicz wygłosiła referat o kijowskiej młodości Jarosława Iwaszkiewicza oraz o wpływie tego miasta na kształtowanie osobowości twórczej pisarza, Autorka przedstawiła analizę opowiadania *Siciliana* napisanego przez pisarza w 1914 roku, a które ukazało się drukiem dopiero w 2011. Prof. Sobol, odwołując się do tradycji literatury staroukraińskiej, omówiła kategorię dobra i zła w *Pouczeniu* Włodzimierza Monomacha.

Sesja pierwsza dotyczyła kwestii ukazania w literaturze dzieciństwa i młodości. Dr hab. Lidia Stefanowska przedstawiła arkadyjski mit dzieciństwa w poezji B.I. Antonycza. Mgr Tomasz Sikorski zaprezentował referat zatytułowany *Lwów – kolebka polskiego skautingu i harcerstwa*. Obrazy dzieciństwa w prozie XX wieku na wybranych przykładach omówiły: dr Marta Kaczmarczyk oraz dr Paulina Olechowska. Dr Marta Kaczmarczyk skoncentrowała się na literaturze ukraińskiej przełomu XIX i XX wieku, twórczości Łesi Ukrainki, Vasyła Stefanyka, Mychała Kociubińskiego, Wołodymyra Wynnyczenki. Paulina Olechowska omówiła obrazy dziewczynek w wybranych utworach O. Zabużko, S. Anduchowycz i J. Kononenko. Dr Albert Nowacki dokonał interpretacji utworu Wołodymyra Łysa *Країна гіркої ніжності* w kontekście poszukiwania utraconej tożsamości. Wystąpienie Tetyany Kachak dotyczyło problemów dorastania obecnych w literaturze dla nastolatków.

Sesja druga zatytułowana była *Trudne dzieciństwo i młodość we współczesnej literaturze i sztuce ukraińskiej*. Wystąpienia z dziedziny literatury dotyczyły współczesnej prozy ukraińskiej. Dr Marta Zambrzycka przedstawiła referat: *Choroba jako metafora stanu społeczeństwa w ukraińskiej prozie młodzieżowej na podstawie powieści Luko Daszwar „Na zapah m’jasa”*¹¹, a dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk: *Інкoли жax i обстрили – історією народження твоєї дитини...* Reportaże Jelizawety Honczarowej *Деся поруч війна*¹² ukazują bohatera dziecięcego w najnowszej ukraińskiej literaturze faktu. Referat dr Ryszarda Kupidury dotyczył obrazu ojca w nowej ukraińskiej kinematografii na przykładzie filmu o życiu Leonida Kantera *Człowiek z taboretom*. Ewa Sułek omówiła wątki tożsamościowe obecne w sztuce ulicy w Kijowie od czasu Majdanu. Problemy przekładu książki obrazkowej na przykładzie projektu studia Ahrafka *Війна, що змінила*

¹¹ Por. także M. Zambrzycka, *Choroba ciała/choroba społeczeństwa w ukraińskiej literaturze popularnej na przykładzie powieści Luko Daszwar Za zapachem mięsa* [w:] „Literaturoznawstwo”, 12, 2018, s. 79-93.

¹² K. Jakubowska-Krawczyk, „Інкoлы жaxк і обстрилы – історієу народження твоєй дитини”... *Образ дїєкa в репортажах Желізаветы Гончаровет „Des’ порух вїйна”* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. VII, 2019, s. 61-75.

Рондо¹³ zaprezentowały: dr hab. Svitłana Romaniuk i dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk. Badaczki zwróciły uwagę na kontekst odbioru tekstu w Polsce i Ukrainie oraz dialog tekstu z obrazem w obu językach. Mgr Lesja Antoniv zwróciła uwagę na specyfikę nauczania języka ukraińskiego studentów obcojęzycznych i słownictwo związane z dzieciństwem i dorastaniem.

9 listopada 2019 roku odbyła się w Katedrze Ukrainistyki kolejna konferencja Naukowa *Filozofia bycia i przetrwania w ego-dokumentach pisarzy, malarzy i filmowców ukraińskich (od czasów Orlika do współczesnych)*, której organizatorami byli: Pracownia Dziejów Polsko-Ukraińskich Stosunków Literackich, Wydział Dziennikarstwa i Public Relations, Kijowski Narodowy Uniwersytet Kultury i Sztuki oraz Uniwersytet Narodowy „Akademia Ostrogska”. Konferencję otworzyli: I sekretarz Ambasady Ukrainy w Polsce Witalij Biłyj, pełniący obowiązki kierownika Katedry Ukrainistyki Katarzyna Jakubowska-Krawczyk oraz prof. Valentyna Sobol.

Pierwszy niezwykle ciekawy referat, oparty na nowo znalezionych w Instytucie Pamięci Narodowej w Warszawie dokumentach dotyczących listów Iwana Ohijenka, wygłosił prof. Mykoła Tymoszyk. Następna prelegentka prof. Teresa Chynczewska-Hennel przedstawiła z kolei obraz Ukrainy i Kozaczyzny wynikający z badań korespondencji włoskich dyplomatów. Profesor Roman Mnich przedstawił analizę dziennika Jewhena Małaniuka, koncentrując się na zawartych w nim paradoksach egzystencjalnych. Halina Korbicz z kolei, podążając śladami Wasyla Machno do Nowego Jorku, skoncentrowała się na tych fragmentach jego twórczości, z których można odtworzyć biografię pisarza. Kolejna sesja zatytułowana *Ad fontes. Filozofia bycia i przetrwania w ego-dokumentach emigrantów* rozpoczęła się referatem prof. Valentyny Sobol poświęconym dziennikowi Filipa Orlika w kontekście antropologii pamięci. Następnie Oksana Blaszkiv, analizując dokumenty archiwalne, omówiła doświadczenie emigracyjne Dmytra Czyżewskiego i Jurija Szewelowa. Marta Kaczmarczyk zaprezentowała dążenia do pełni życia na materiale wspomnień i prywatnej korespondencji Łesi Ukrainki.

Kolejny blok wystąpień poświęcony był ukraińskiej literaturze dokumentu osobistego stojącego wobec wyzwań współczesności. Jarosław Poliszczuk przedstawił swoje badania dotyczące ego-dokumentu jako obrazu miasta¹⁴, Katarzyna Jakubowska-Krawczyk omówiła proces twórczy jako metodę przetrwania na przykładzie współczesnej ukraińskiej literatury dokumentu osobistego¹⁵, zaś Oksana Pukhonska na przykładzie *Жумтя P.S.* Walerii Burlakowej scharakteryzowała

¹³ K. Jakubowska-Krawczyk, S. Romaniuk, *Universalizm voënoï tematiki? Problemi perekladu ilüstrovanoi knižki (na prikladni projektu Tvorčoi tvorčoi majsteri „Aağrafka” „Vijna, šo zminiła Rondo”)* [v:] „Mova: klasične-moderne-postmoderne”, 5, 2019, s. 84-97.

¹⁴ Por. także Y. Polishchuk, *Frontyrna identychnist’*: Odesa KHKH stolittya, Kyiv 2019.

¹⁵ Por. także K. Jakubowska-Krawczyk, *Dzienniki czasu rewolucji godności* [w:] „Slavia Orientalis”, nr 3, 2017, s. 495-503; K. Jakubowska-Krawczyk, *Temat “Majdanu” i “ATO” w polskiej i ukraińskiej literaturze. Różnorodność gatunków* [w:] „Studia Ukrainica Posnaniensia”, nr 5, 2017, s. 259-267.

dzienniki jako próbę autoterapii. Ulana Szarpe przedstawiła wspomnienia o Szoz w kontekście post-pamięci. Łesia Korostatowycz zaprezentowała specyfikę przekładu na język polski autobiograficznej powieści Jurija Andruchowycza *Tajemnica*. Emil Chról opowiedział o monodramatach kijowskiego teatru „ПостПлей” zaś *Patryk Gruszko omówił fotografie Sofii Jabłońskiej*. Obrady podsumowała długa, interesująca i inspirująca dyskusja.

BIBLIOGRAFIA

- 65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018.
- Jakubowska-Krawczyk K., „*Inkoly zhakh i obstrily – istoriyeyu narodzhennyya tvoeyei dytyny*”... *Obraz dziecka w reportażach Jelizawety Honczarowej „Des' poruch viyna”* [w:] „*Studia Ucrainica Varsoviensia*”, t. 7, 2019, s. 61-75.
- Jakubowska-Krawczyk K., *Od ikony ludowej do abstrakcji* [w:] *Nowa ikona*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, M. Sory, Warszawa 2018, s. 41-44.
- Jakubowska-Krawczyk K., *Wymiar społeczno polityczny współczesnej ukraińskiej sztuki sakralnej* [w:] *Ukrainistyka: mynulost, pryztomnost, budoucnost III. Literatura a kultura*, Brno 2015, s. 567-574
- Jakubowska-Krawczyk K., *Dzienniki czasu rewolucji godności* [w:] „*Slavia Orientalis*”, nr 3, 2017, s. 495-503
- Jakubowska-Krawczyk K., *Temat “Majdanu” i “ATO” w polskiej i ukraińskiej literaturze. Różnorodność gatunków*, [w:] „*Studia Ucrainica Posnaniensia*”, nr 5, 2017, s. 259-267.
- Jakubowska-Krawczyk K., Romaniuk S., *Unìversalizm voënoï tematiki? Problemi perekładu ilüstrovanoï knižki (na prikladì projektu Tvorčoi tvorčoi majsterni „Ağrafka” „Vvijna, šo zminila Rondo”)* [v:] „*Mova: klasične-moderne-postmoderne*”, 5, 2019, s. 84-97.
- Matsyuk H., *Pravoslavizaciã àk suspil'nij fenomen ta kategoriã istoričnoï sociolingvistikì* [v:] „*Studia Ucrainica Varsoviensia*”, t. 7, 2019, s. 23-34.
- Mytnik I., *Modlitwa Jesusowa jako dziedzictwo duchowe Polaków i Ukraińców* [w:] „*Studia Ucrainica Varsoviensia*”, t. 7, 2019, s. 97-108.
- Nowacki A., *Przestrzenie sacrum w „Trylogii Wołyńskiej” Wołodymyra Lysa* [w:] „*Studia Ucrainica Varsoviensia*”, t. 7, 2019, s. 109-120.
- Olechowska P., *Fenomen ciała w wybranych współczesnych utworach ukraińskich* [w:] *Kreatywność w nauce, sztuce i kulturze*, pod red. H. Chałacińskiej i B. Waligórskiej-Olejniczaka, Poznań 2014, s. 287-297.
- Romaniuk S., *Ukrainistika u Varšavs'komu universiteti – tradiciã v nogu z sučasnistû* [v:] *Ukrainistika na Sveučilištu u Zagrebu: 20 godina / Ukrainistika v Zagrebs'komu universiteti: 20 rokiv, uporiãd. Ź. Čelić, T. Fuderer, Zagreb 2017, s. 325-332.*
- Sobol W., *Ego-documentation of the graduate of the Kyiv Mohyla academy (From the Archive of Alexander and Tetyana Koschitz)* [v:] *Materialy Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi «Ad fontes – Do dzherel» do 400-yi richnytsi zasnuvannya Kyjevo-Mohylyans'Koyi akademiyi. 12-14 zhovtnya 2015 r.*, za red. N. Yakovenko, Kyjiv 2016, s. 177-188.

Zambrzycka M., *Choroba ciała/choroba społeczeństwa w ukraińskiej literaturze popularnej na przykładzie powieści Luko Daszwar Za zapachem mięsa* [w:] „Literaturoznawstwo”, 12, 2018, s. 79-93.

Zambrzycka M., *Didaktika ukraińs'koï movi. Oglád pìdručnikìv Kafedri ukraińistiki Varšavs'kogo uniwersitetu* [v:] „Naukovij časopis Nacional'nogo pedagogičnogo uniwersitetu im. Dragomanova”, 13, 2017, s. 59-62.

W sprawozdaniu naukowym omówiono tematy literaturoznawczo-kulturoznawcze podejmowane na konferencjach organizowanych przez Katedrę Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego w latach 2018-2019. Wyodrębniono wśród nich trzy grupy tematyczne: badania związane z sacrum, dzieciństwem i literaturą dokumentu osobistego. Omawiane referaty dotyczyły zarówno historii literatury od czasów Rusi Kijowskiej przez XIX i XX wiek do współczesności, jak i problemów teorii i powiązań badań literaturoznawczych z kulturoznawczymi. Różnorodność cechuje też opisywane referaty kulturoznawcze, które dotyczyły zarówno ukraińskiej sztuki XX i XXI wieku, jak teatru, muzyki, filmu i in.

Słowa kluczowe: sacrum, dzieciństwo, dokument osobisty, badania, literatura, kultura.

THE 65TH ANNIVERSARY OF THE DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF THE UNIVERSITY OF WARSAW. LITERARY AND CULTURAL DISCUSSIONS. REPORT

The scientific report describes the literary and cultural studies discussed at the conferences organized by the Ukrainian Studies Department at the University of Warsaw in 2018 and 2019. There are three themes distinguished here: research relating to the sacred, childhood and autobiography. The lectures cover the history of literature since the times of Kievan Rus' through the 19th and 20th century up until the present day, as well as the issue of theories and connections between literary and cultural studies. The cultural studies lectures exhibit a great variety of topics stemming from the Ukrainian art in the 20th and 21st century as well as theatre, music, film, etc.

Key words: the sacred, childhood, autobiography, research, literature, culture.

zgłoszenie artykułu: 09. 04. 2020

przyjęcie artykułu do druku: 17. 06. 2020